

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל
שניאורסאהן

מליובאוויטש

ר"ה - ו' תשרי

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק יט
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכרון

הצדקנית הרבנית מרת חנה ע"ה

שניאורסאהן

בת הצדקנית הרבנית מרת רחל ע"ה

ובת הרה"ג הרה"ח ר' מאיר שלמה ע"ה

נפטרה ביום השבת קודש, ו' דעשי"ת, בעלות המנחה

שנת ה'תשכ"ה

ת' נ' צ' ב' ה'

אמנו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ראש השנה – ו' תשרי *

א. יש ללמוד מתפלת חנה הוראה לגבי עבודת היהודי ברה

בהפסרת היום הראשון של ראש השנה (תחילת ספר שמואל) ¹ מסופר על חנה, אשת אלקנה. תוכן ההפסרה הוא, שבתחילה, ולחנה אין ילדים ², ואחר-כך, באמצעות תפילה (בהיותה במשכן שילה) היא נפקדת בבן – שמואל הנביא.

מטרת קריאת ההפסרה בחגים, כבשאר ההפטרות, היא בדומה לקריאת התורה ³, מלשון הוראה ⁴: על היהודי ללמוד מכך הוראה לגבי עבודתו בשבת זו ובחג זה.

כך גם בעניננו: גם אם הסיבה לקריאת הפסרה זו בראש השנה היא ⁴ כיון שחנה נפקדה בראש השנה ⁵, בכל זאת כוללת ההפסרה מספר הוראות בעבודת היהודי בראש השנה, ומספר הוראות כלליות ⁶:

כיון שה' עבודה' שהביאה לפקידת חנה, שהיא העיקר בהפסרה (כפי שהוסבר לעיל), היתה תפילתה בשילה, הרי מסתבר לומר, שעיקר הלימוד מן ההפסרה לגבי עבודת היהודי בראש השנה הוא מתפילת חנה, ובמיוחד לפי הדיעה המובאת בשל"ה ⁷, שגם תפילת חנה היתה בראש השנה.

ב. השאלות המתעוררות על הסיפור אודות תפילת חנה

הדברים יובנו על-ידי ההסבר על הסיפור בענין תפילת חנה, שבתחילה חשבה עלי ל"שכורה" (מפני שתפילתה היתה כ"מדברת על לבה...") ואמר לה "עד מתי תשתכרין...". חנה ענתה לו על כך "לא אדוני... ואשפוך את גפשי לפני ה'" ⁸, וכך הלאה.

שהרי לכאורה אין מובן כאן:

(א) כיצד ייתכן שלעלי הכהן תהיה טעות גדולה כל כך – מן הקצה אל הקצה, עד אשר במקום להכיר ⁹ בכך שתפילתה היא מתוך השתפכות הנפש, הוא חשב שהיא "שכורה"?

(ב) גם אם ימצא הסבר לטעותו של עלי ¹⁰, עדיין אין מובן, מדוע מסופר על כך בתורה? הרי אפילו, בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב ¹¹, ובודאי כך הוא, להבדיל, לגבי עלי הכהן!

(ג) אם אכן, ויחשבה.. לשכורה ¹², מדוע ממתין עלי בדבריו עד סיימה את תפילתה, כפי שמסביר רש"י את "ועלי שומר את פיה" ¹³ – לשון המתנה – הן היה עליו להפסיקה מיד ולדאוג להוצאתה מבית ה'?

(8) ש"א שם, יג"ט.

(9) להעיר דעלי נתמנה אותו היום שופט על ישראל (רש"י שם, ט) שבאותו הזמן היו הם מנהיגי העם. וגם שופט סתם – הרי דיין צ"ל, "הן דין אמת לאמיתו" (שבת י, א. וש"ג), שקשור עם עיון במחשבת הנדון (עין בתוס' שם ובב"ב ח, ב).

ולהעיר, דכהנים בכלל שייכים לענין המחשבה, דעבודתם היא בחשאי וברעותא דלבא (וח"ג לט, א), וגם ע"פ נגלה הרי ענינם מה ש, הובדלו.. לעבודת הקרבנות (רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ד) שמחשבה עיקר בזה ולשם ששה דברים הובה נובה (ובחים מו, ב במשנה) ועד"ו בשאר העבודות.

(10) ראה רש"י (ועוד) ש"א שם, יג (יב). מפרשי הע"י ברכות שם. יד אפרים וחכמת שלמה לשו"ע או"ח סי' קא. ועוד.

(11) ב"ב כג, א.

(12) ש"א שם, יג.

(13) שם, יב.

לעילוי נשמת

אי"א ור"ח

הרב התמים אהרן יעקב

בן הרב התמים מרדכי אליהו ע"ה

שוויי

זכה להיות מלמד ומגיד שיעור

בישיבת תו"ת ליובאוויטש במאנטרעאל וניו יארק

עפ"י הוראת כ"ק אדמו"ר מה"מ

במשך יותר ממ"ג שנה

ואח"כ נבחר להיות מו"צ

וחבר בבד"צ של ק"ק קראון הייטס

במשך טו"ב שנים

השאיר אחריו דור ישרים חסידים

שלוחים ומחנכים ועוסקים בצ"צ

נפטר ערב שבת קדש

ל' ניסן א' דר"ח אייר ה'תש"פ

והובא למנוחות בו ביום אחרי חצות

ת' נ' צ' ב' ה'

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י ידידיו

משפחות שגלוב, חיימסון, צייטלין, לייט,

אבוקסיס, ציפל, דרואין, ליבליך ולוליאן

שיחיו

בנפשו¹⁹). לפיכך מבקשים בתפילות ראש השנה על בני חיי ומוזני, וגם על הצלחה בענינים רוחניים.

מצד שני ידוע, שעיקר העבודה בראש השנה (המתבטאת בעיקר בתפילה) היא הכרת הקדוש-ברוך-הוא למלך²⁰, ובלשון חז"ל²¹, „שתמליכוני עליכם“, כנאמר בתפילת ראש השנה „מלוך על העולם כולו בכבודך“, „מלך על כל הארץ“, ועוד. והרי הכרת מלך וקבלת מלכותו נעשית רק על-ידי התבטלות מוחלטת וכניעה כלפיו עד אשר אין חשים כלל ברצון ה„עצמי“²² (והתבטלות זאת גורמת למלך ל„קבל“ את ההכרתה).

שני ענינים אלו הם תרתי דסתרי: כאשר מתבטלים כלפי המלך, אין חושבים ומבקשים על הצרכים העצמיים, הקשורים לרצון העצמי. כך הוא בענינים גשמיים (שהם עיקר הדין בראש השנה, כמוסבר בהגהות מיימוניות²³) ואפילו בצרכים רוחניים.

(וכידוע, נאמר בתיקוני זוהר²⁴, שהמבקשים „ביומי דכפורי“ על „מוזני סליחה וכפרה וחיי, כתבנו לחיים“ הם ככלבים הנובחים, הב הב“, מפני שהם חושבים על עצמם ולא על השכינה.

אך מצד שני נקבעו הבקשות על צרכי האדם בנוסח התפילה על-ידי חז"ל בהסברים שווהי עת רצון למילוי הבקשות, ומכך מובן שהבקשות אינן צריכות לנבוע רק מקבלת-עול – מכך שהקדוש-ברוך-הוא ציוה על ישראל לבקש צרכיהם בראש השנה, והם עושים זאת רק כדי לקיים רצונו – אלא

ג. השיחה בין עלי הכהן לבין חנה איננה על „שכרות“ פשוטה

מכל זאת מובן, שעלי לא החשיבה כשכורה במשמעות הפשוטה של המילה¹⁴, אלא ל„שכורה“ בענין התפילה. כלומר, כיון שהנה „הרבתה להתפלל“¹³ היתה זו תפילה יותר מן המידה, שאיננה רצויה¹⁵ כאשר נצבים לפני ה' בבית ה' (כדלהלן בסעיף ט).

תשובת חנה על כך היא, ואשפוך את נפשי לפני ה': „כאשר הענין של „הרבתה להתפלל“ כרוך בהשתפכות הנפש, אזי אין זו „שכרות“ בתפילה, כי אם, להיפך, דרגה נעלית בה¹⁵.

זהו הקשר בין תפילת חנה לבין ראש השנה, מפני שהדו-שיח בין עלי הכהן לבין חנה אודות אופן התפילה בבית ה' מבהיר גם את תוכנו הכללי של תפילת חנה ושל מספר תפילות בראש השנה, כפי שיוסבר להלן.

ד. שני הענינים בתפילות ראש השנה

בתפילות ראש השנה מצויים שני ענינים הפכיים:

מצד אחד ראש השנה הוא יום הדין לכל צרכי האדם, הן ברוחניות והן בגשמיות (ככתוב¹⁶, „כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב“: חק לישראל – מלשון¹⁷, „הטריפני לחם חוקי“ – הוא המשפט על מזונות וצרכים גשמיים¹⁸, „משפט לאלקי יעקב“ הוא המשפט על ענינים רוחניים¹⁸, על דרגת „גילוי אלקות

לעילוי נשמת
הרה"ח הרה"ת אי"א
ר' מנחם מענדל ע"ה
בן הרה"ח הרה"ת ר' אלחנן דובער הי"ד
מאראזאוו

מקושר לכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ
וכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מה"מ
נולד בעיר ליובאוויטש
זכה לגור ולקבל קירובים
בבית כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בעיר רוסטוב
למד מתוך מסירת נפש בישיבת תו"ת במחלת

שימש כשו"ב
הי' ממייסדי ושימש בתור מנהל ומשפיע
במתיבתא ובית מדרש במוסד חינוך אהלי תורה
וזכה להשפיע לאלפי תלמידים

בהתוועדויותיו הרבות
הכניס רוח חסידית ושמחה לרבים משומעיו
גידל משפחתו לחסידות ולהתקשרות
והרבה מהם שלוחים בכל קצוי תבל
נפטר בשיבה טובה ר"ח שבט ה'תשע"ח
ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחי

14) להעיר מסידור (קטז, א), דמ"ש עלי עד מתי תשתכרין הו"ע „שכרות ולא מין“.
15) ראה ברכות לב, ב וברש"י ובתוד"ה כל המאריך שם. וי"ל שס"ד דעלי ה' דחנה היתה מצפה שתעשה בקשתה (וצע"ק שם לא, ב: א"ל רבש"ע כו' דמשמע שכן הוא באמת). וצע"ק שלא הובאה מעלת המאריך בתפלתו בפוסקים שם. ואולי נכלל במש"כ בטושו"ע שם ר"ס קו.
16) תהלים פא, ה.
17) משלי ל, ת. לקו"ת ר"ה נד, ד. נה, סע"ד. ד"ה כי חק תשי" ספ"ז.
18) ד"ה כי חק שם. ועוד.

19) לשון הלקו"ת שם נג, א.
20) ראה בארוכה לקו"ת ש"ד [המתורגם] ע' 124 ואילך. 339 ואילך. ח"ט ע' 434 ואילך. 450 ואילך. 489 ואילך. וש"נ.
21) ר"ה טז, א. לד, ב.
22) ראה ד"ה תקעו תשא"פ"ב. ד"ה יו"ש של ר"ה תש"ג פ"ב.
23) ה' תשובה רפ"ג בשם הרמב"ן. הובא בלקו"ת ר"ה נט, ב.
24) ת"ז (כג, א). וראה א"ת להה"מ ר"פ ויגש. אגדות חז"ל ד"ה אין עומדין (קה, סע"ג). שם בסופו (ד"ה אל תעש). ולהעיר מכתר שם טוב סי' של בסופו.

צריך לבקש גם מתוך רצון לצרכים המבוקשים).

כלומר, מצד אחד יש לרצות ולהתכוון בחלק זה של התפילה לכך שהקדוש-ברוך-הוא ימלא משאלותינו²⁵, ולשם כך יש צורך בהרגשת ישות ומציאות עצמית, ויחד עם זאת יש לקיים את „תמליכוני עליכם“, דבר הדורש התבטלות מוחלטת של הישות והמציאות העצמית.

ה. הצבת שאלה זו לגבי תפילות כל השנה

לכאורה, נשאלת שאלה זו לגבי התפילות בכל השנה כולה^{25*}:

בתפילות שמונה-עשרה המתפלל הוא כעומד לפני המלך²⁶, ובעמדו לפני המלך אל לו לגלות תחושת ישות עצמית, עד כדי כך, שנאמר בגמרא²⁸, שאפילו על מעשה של „מחוג במחוג קדמי מלכא“ (=רומז בתנועה לפני המלך) מגיע עונש של היפך החיים, יחד עם זאת נקבעו בנוסח התפילה של כל יהודי י"ב הברכות האמצעיות, שתוכנן הוא בקשת צרכי האדם.

אך יש הבדל עצום בין תפילת ראש השנה לתפילות בכל השנה:

במשך השנה, לאחר ההכרה בראש השנה, הקדוש-ברוך-הוא הוא כביכול, כ„מלך“ המנהיג מדינה, והתבטלות בני המדינה למלך היא באופן שמורגשים מציאותם וצרכיהם של המונהגים. רק כאשר נצבים ממש לפני המלך, צריך להראות בודאות שהמדינה כולה נכנעת לפניו.

לעומת זאת, בשעה שמכתירים את המלך, כאשר הוא עדיין רם ונישא, מעל להנהגת

(25) ואדרבה, זהו עיקר מ"ע התפלה להתפלל לה' כאשר חסר לו איוה דבר וכיו"ב (ראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה בתחלתו, ושי"ג).

(25*) וראה לקו"ש חכ"ג ע' 217 ואילך.

(26) ראה שבת י, א. שו"ע אדה"ז או"ח סו"ס צה. ועייין ברכות לג, רע"א: עומד לפני ממה"מ כו'.

(27) ראה שו"ע אדה"ז ס' קד"ב: עומד לפני המלך – אין לזו ממקומו.

(28) חגיגה ה, ב. וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ד ע' 32 הערה 13.

המדינה, דרושה כניעה והתבטלות עצומה יותר, כך שלא תורגש שום מציאות זולת המלך עצמו. ונשאלת השאלה: כיצד ייתכן במצב כזה לבקש מן המלך צרכים אישיים?

ו. בקשת הצרכים היא כדי להמליך עליהם את הקדוש-ברוך-הוא

ההסבר לכך הוא:

היהודי אינו צריך לבקש את צרכיו בראש השנה לתועלתו שלו, כדי שתהיה לו רווחה בענינים גשמיים, ואפילו רוחניים, אלא בהמשך לעבודת „תמליכוני עליכם“:

ההגשמה של „מלך על העולם כולו בכבודך“, השראת מלכות הקדוש-ברוך-הוא בכל העולם יכולים להתקיים רק על-ידי התעסקותו של היהודי בעניני העולם הזה ובהפיכתם ל„מכון לשבתו יתברך“²⁹.

כיון שלכל יהודי יש ניצוצות קדושה השייכות לנשמתו, ואשר הוא חייב לבררם ולזכרם³⁰, והם „מלוכמים“ בדברים הגשמיים שהקדוש-ברוך-הוא י"עד בשבילו, לפיכך מבקש היהודי מן הקדוש-ברוך-הוא שיתן לו דברים אלו כדי שיוכל להגשים באמצעותם את „מלך על העולם כולו“ – בחלק השייך אליו. יוצא אפוא, שגם בבקשת צרכי האדם בראש השנה אינה מעורבת הרגשת ישות עצמית, כי הוא מבקש זאת למען הקדוש-ברוך-הוא³¹. להיפך – הבקשה נובעת דוקא מן ההתבטלות המוחלטת אשר בה שרויים בעת הכרתת המלך, כיון שלבירור וזיכור הניצוצות יש קשר לעצם הנשמה³².

(כשם שהמטרה של „נתאוה הקב"ה להיות לו

(29) לשון התניא פל"ד.

(30) ראה כתר שם טוב ס' ריח. תורת הבעש"ט שהובאה לקמן בפנים סעיף ח.

(31) בשלשון הה"מ (או"ת שם), להשפיע בשכינת עוון, „בשביל השכינה“.

(32) ראה גם לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 79. קונטרס ענינה של תורת ההסידות סוס"כ.

מ.א.

ועוד והוא העיקר – שכן תהי' לנו בפו"מ, ויתירה מזה, שכבר היתה לנו, בלשון עבר, ובפרט ע"פ הפתגם הידוע של רבותינו נשיאינו ע"ד הפירסום דביאת המשיח בעיתונים¹, כפי שנתקיים בפועל ממש בתקופה האחרונה שנתפרסם בכו"כ עיתונים בעולם כולו (ויש להוסיף ולפרסם עוד יותר) ש„הנה זה (המלך המשיח) בא“², ותיכף – כבר בא – בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, ובגלוי לעיני כל באי עולם, ועאכו"כ „לעיני כל ישראל“³, ותיכף ומיד ממש.

(משיחות ש"פ נצבים תנש"א, יום ב' דר"ה, וש"פ וילך ו' תשרי תשנ"ב)

(1) ראה סה"ש תורת שלום ע' 12: „דער רבי (אדמו"ר הזקן) האָט געזאָגט אַז משיח וועט שטיין אין גאַזעטן . . . אַלע אידען וועלען זיין פאַרטיג צו ביאת המשיח גלייך ווי עס שטייט אין גאַזעטען אַז ער גייט“.

(2) שה"ש ב, ח. ובשהש"ר עה"פ.

(3) סיום וחותם פ' ברכה.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל

הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

צרכיו העצמיים ולהקדיש את כל רצונו להתאחדות עם ה"מלך".

אך כיצד דורשים מכל יהודי להכיל בקרבו את שני הקצוות יחדיו: מצד אחד עליו לחשוב על משאלותיו העצמיות ולרצות שהקב"ה ימלאן, כשיחד עם זאת אל לו לערב בכך רגשות עצמיים, אלא לעשות זאת רק למען הקדוש-ברוך-הוא?

ח. השתוקקות הנשמה לברור ניצוצות הקדושה

הדברים יובנו לפי פירוש הבעש"ט³⁸ על הפסוק³⁹, "רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף", שהרעב והצמא של הגוף למאכל או למשקה נובעים מכך ש, נפשם בהם תתעטף", מכך שהנפש רוצה לברר ולזכך את ניצוצות הקדושה שבמאכל ובמשקה, מפני שניצוצות אלו שייכים אליו, "שהוא (דוקא) צריך לתקן". כלומר, אמנם האדם חש רעב גופני למזון, אך לאמיתו של דבר זהו ה"רעב" של נשמתו לניצוצות הקדושה שבמאכל השייכים אליו.

כך גם בעניננו: בקשות היהודי ותחנוניו אל הקדוש-ברוך-הוא בראש השנה לצרכים גשמיים ורוחניים, הן לאמיתו של דבר ה"רעב" של נשמתו להגשים את כוונת הקדוש-ברוך-הוא להפיכת דברים גשמיים אלו לדירה לה' יתברך, גם אם בחיצוניות נראה שהן נובעות מהתחשבותו במציאותו העצמית ובענינים של בני חיי ומזוני.

יתר-על-כן: עצם העובדה, שיהודים מתעוררים מעומק נשמתם באמירת, ונתנה תוקף... מי ינות... יותר מן ההתעוררות באמירת, מלוך על העולם כולו בכבודך... היא הוכחה לכך, שאכן זוהי האמת בעומקם של דברים.

דירה בתחנונים³³, המתגשמת על-ידי עבודת הבירורים, נובעת בשורשה מעצמותו ית'³⁴, כך אצל ישראל, המקיימים כוונה זו בפועל, קשורה עבודה זו לעצם נשמתם)

והרי לגבי עצם הנשמה אינו קיים הענין של רצון עצמי כי היא, חבוקה ודבוקה בך.. יחידה ליחדך³⁵, ומובן, שבקשת צרכי האדם כדי להגשים את כוונת ה' כרוכה בהתבטלות מוחלטת של עצם הנשמה, המתגלה בעבודת, תמליכוני עליכם".

ז. כיצד דורשים מכל יהודי לכלול בקרבו שני קצוות

לכאורה ניתן לשאול: בקשות הצרכים בראש השנה נקבעו על-ידי חז"ל בנוסח התפילה של כל יהודי בכל מצב שבו הוא שרוי. והרי ידע אינש בנפשיה שבקשת הצרכים הגשמיים והרוחניים איננה נובעת רק מן הכוונה לבצע את רצון ה', אלא גם מתוך הימצאות ב"מיצר" בפשטות. הוא רוצה שהקב"ה ימלא את משאלותיו שלו (של המבקש), "מידו המלאה... והרחבה". על כך מבוססת המצוה, כפי שנאמר במפורש בברכות התפילה, ועל כך מושתתת חשיבותה³⁶ של התפילה והשפעתה - שיתרפא החולה וירד הגשם וכדומה.

אם היו דורשים מן האדם שלא לחשוב כלל על צרכיו הגשמיים בתפילת ראש השנה, אלא להקדיש את כל עבודתו לענין, תמליכוני עליכם" - קבלת עול מלכות ה' - לא היה שום קושי בדבר,

שהרי זהו זמן של "קירוב המאור אל הניצוץ"³⁷, וכל יהודי מסוגל לעורר את עצמו להתקרב אל הקדוש-ברוך-הוא, לשכוח את

(33) תניא רפליז.

(34) ראה סד"ה אם בחוקותי תרס"ו (בהמשך תרס"ו).

(35) הושענות דיום ג'.

(36) ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ה. וראה רמב"ם הל' תפלה פ"א ה"ב.

(37) דרך חיים יג, ריש ע"ד. כא, סע"ב. צא, א. קונטרס

העבודה ספ"ה.

הוספה בשורת הגאולה

ז.

דעם ענין הכי עיקרי - גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

ובפרט אז עם זיינען שוין פאראן כמה סימנים אויף דעם - אָנהויבן-דיק פון דברי חז"ל¹ כמה שנים ודורות לפני זה: "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", און כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו האָט מסביר געווען אַז תשובה האָט מען שוין אויך אויפגעטאַן, און מ'שטייט שוין "הכן כולכם"², און מ'שטייט אַזוי שוין אַ משך זמן.

(ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחרי התרת נדרים, ער"ה תשנ"ב)

(1) סנהדרין צז, ב.

(2) ל' כ"ק מו"ח אדמו"ר במכתבו מכ"ו אדר"ר תרח"ן - אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט.

וראה "היום יום" ט"ו טבת.

הענין הכי עיקרי - גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

ובפרט שישנם כבר כמה סימנים ע"ז - החל מדברי חז"ל¹ כמה שנים ודורות לפני זה: "כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה", וכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו הסביר שגם ענין התשובה נפעל כבר, ועומדים כבר "הכן כולכם"², ועומדים כך כבר משך זמן.

(38) כתר שם טוב ס' קצד (כה, ג), וראה מכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (נעתק תוכנו בלקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 165).

(39) תהלים קז, ה.

למרות שהטעם הגלוי לכך הוא, שבהיות האדם נשמה בגוף קרובים אליו עניני העולם הזה יותר מן הענינים הרוחניים, הרי הטעם העמוק לכך הוא, שרצון הקדוש־ברוך־הוא הוא דירה בתחונתים דוקא (כדלעיל בסעיף ו'), ולכן חודרים הדברים לעצמיות נפשו של היהודי.

לפיכך הוא מתעורר יותר דוקא בבקשות. התעוררות זו היא בפנימיותה השתוקקות של עצם הנשמה להגשים את הכוונה העליונה להפיכת העולם לדירה לה' יתברך.

ט. ההסבר לדו־שיח בין חנה לבין עלי הכהן

ויש לומר, שזוהי הסיבה לקביעת קריאת ההפטרה על תפילת חנה בראש השנה, כולל דברי עלי הכהן, "עד מתי תשתכרין..."

טענת עלי היתה, שכאשר נצבים, "לפני ה'" – "לפני קודש הקדשים"⁴⁰ – אין לחשוב על שום דבר, אלא על כך שעומדים, "לפני ה'"⁴¹. אין אז מקום לבקשות על ענינים גשמיים, ואפילו לא לבקשה כמו, "ונתתה לאמתך זרע אנשים"⁴², ובודאי לא באופן של, "הרבנתה להתפלל"⁴³. זוהי "שכרות" של רצונה, שהוא אמנם טוב, אבל רצון עצמי⁴⁴. רצונה עז כל כך עד שהיא איננה שמה לב למקום בו היא נמצאת, "לפני ה'".

על כך ענתה חנה, "ואשפוך את נפשי לפני ה'": לא רק שבקשתה ל"זרע אנשים" איננה "שכרות" של רצונות עצמיים ח"ו, כי אם להיפך, זוהי השתפכות של פנימיות הנפש,

(40) רלב"ג ש"א שם, יב.

(41) להעיר מתורת הבעש"ט (כש"ט סצ"ו) ע"פ (תהלים קב, א), "תפלה לעני גו' ולפני ה' ישפוך שיחו".

(42) ש"א שם, יא.

(43) להעיר מתפלת כה"ג בהיכל ביהמ"כ (יומא נג, ב) – שהיתה, "תפלה קצרה" (שם נב, ב במשנה).

(44) ומ"ש (שם, יג), "רק שפתי נעות וקולה לא ישמע" – י"ל שאין זה ההוכחה שהיא שכורה כ"א: א) זה מורה על גודל השכרות שלה (בהתפלה על עניני עוה"ז), עד שרק שפתי נעות גו'. ב) כן צ"ל – כדאיא בברכות (לא, סע"א).

טענת עלי, עד כדי כך, שהוא הסכים עמה ואף נתן לה על כך ברכה והבטחה, "ואלקי ישראל יתן את שלתך אשר שאלת מעמו"⁴⁸ – כך כולה, "חבוקה ודבוקה בך".

(משיחת יום ב' דר"ה תשל"ו)

(48) שם, יז.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו ורבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו ורבינו מלך המשיח

לעולם ועד

וזאת דוקא בעומדה, "לפני ה'", כפי שנאמר⁴⁵ "בבקשו פני (כי) את פניך ה' אבקשו"⁴⁶.

ולפנימיות הנפש אין רצון עצמי, היא כל-כונה, "חבוקה ודבוקה בך".

בכך יובן גם נדרה המיידית בענין בקשתה, שאם, "ונתת לאמתך זרע אנשים", אזי, "ונתתיו לה' כל ימי חייו": כל חייו יהיו מוקדשים לה', כיון שבקשתה לזרע אנשים איננה לצרכיה שלה, אלא למען הקדוש־ברוך־הוא בלבד⁴⁷ שמורגשת בנפשה פנימה.

י. ההוראה

מכך יש לכל יהודי הוראה לעבודת ה' שלו בתפילת ראש השנה:

אין די בכך שפנימיותו של היהודי תהיה כדבעי, אלא יש להביא פנימיות זו לידי גילוי. לפיכך, כאשר מבקש היהודי בראש השנה על צרכיו הגשמיים, ואפילו הרוחניים, קיימת בנפשו בחינת, "עלי הכהן" הטוענת כלפיו: "עד מתי תשתכרין..." מה מקום יש להרהורים בעניני העולם הזה וצרכים עצמיים עתה, בעת הכרת המלך.

אך למרות כל זאת, צריך הוא להביא משאלות אלו, ודוקא בכך מתבטאת תשובה חנה, אפילו יהודי אשר בינתיים חושב על צרכיו בגלל אנוכיותו, הרי בעומקה של הבקשה קיים הענין של, "ואשפוך את נפשי לפני ה'" – השתפכות של פנימיות הנפש, שהיא "חבוקה ודבוקה בך", מאוחדת עם עצמותו ית'. וכשם שתשובת חנה תירצה לחלוטין את

(45) תהלים כו, ח. לקו"ת נצבים מד, ב"ג. ש"ש טו, ג ואילך.

(46) ויש לומר, דוה שעלי לא הרגיש בוה, הוא מפני שענינו של כהן (ולוי) הוא להבדיל מדרכי העולם ולעמוד לשרת לפני ה' (רמב"ם הל' שמיטה ויובל בסופן) [ובפרט להדיעה שעלי ה' כה"ג (מדרש שמואל (שוח"ט) ספ"א. רד"ק ורלב"ג ש"א שם, ט) – שיושב במקדש כל היום (רמב"ם הל' כלי המקדש פ"ה ה"ז)] – ולכן מצד בחי' זו, שאילת צרכיו ולעמוד לפני ה' הם מצבים הפכים.

(47) כמודגש גם בבקשתה גופא – "זרע אנשים" ופי' חז"ל (יל"ש עה"פ), "אנשים חכמים ונבונים וגדולים וצדיקים אמרה (חנה) .. שהם לשמו של הקב"ה".